

JAMU MARE

Sediul consiliului local: Jamu Mare nr. 180, telefon 0256/235101, fax 0256/235102;

Coordonate:

45°15'12" lat. N;
21°24'29" long. E;

Repere istorice:

-1343 - localitatea Jamu Mare este atestată documentar sub numele „villa Zamer”;

-1717- satul **Sham** (Jamu Mare) avea 67 de case, Clopodia, 42 de case, Ferendia, 30 de case (de valahi), Lățunaș. 30 de case;

- sfârșitul sec. al XVIII-lea - **Fényes Elek** descrie **Nagy Jam** (1 562 de suflete) ca aparținând grofului lui **Ludovic Karácsony**;

-1786 - este întemeiată colonia germană **Freudenthal**;

-1809-1859 - are loc expulzarea românilor din Jamu Mare pentru a face loc familiilor germane venite din Fibiș, Iecea, Grabaț etc;

-1893 - colonia Freudenthal este inclusă în satul Jamu Mare;

-3 mai 1897 - s-a născut la Ferendia **Ioachim Miloia**, pictor, filosof, filolog (d. 25.03.1940);

29 ianuarie 1912 – s-a născut la Ferendia **Petru Bulea**, preot, deținut politic între anii 1959-1964 (d. 08.1993);

1914 – s-a născut la Lățunaș **Gheorghe Pleavă**, preot, deținut politic (la Canal) între anii 1950 -1953 (d. 1993);

-1919-1924 - Jamu Mare aparține Regatului sârbo-croato-sloven;

-1936 - Jamu Mare avea Casă națională, școală primară, fanfară, cor mixt, bancă de credit, moară, fabrică de sifon, uzină electrică și 3 061 de locuitori;

-1943 - preotul **Caius Pascu** publică Monografia comunei Gherman;

-5 mai 1950 - se naște la Lățunaș **Hortensia Ioniță**, prof. univ. dr., medic primar;

-24 octombrie 1951 - se naște la Jamu Mare **Maria Pacia**, fost consilier județean, director la Automobil Club Român Timișoara;

-9.01.1954 - se naște la Ferendia **Ioan Traia**, istoric, muzeograf, teolog;

-2002 - comuna Jamu Mare avea 3 165 de locuitori;

-2009 - apare „**Jurnal de Jamu Mare**” (redactor-șef **Gh. Coviciu**);

Populația stabilă la 1 ianuarie 2010 - total: 3 053 persoane, dintre care:

- masculină = 1 514 de persoane

- feminină = 1 539 de persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2010:

1 334

Sate componente: Jamu Mare, Clopodia (1598, Klopotiva), Ferendia (1717, Weren-din), Gherman (1323, Ermeny), Lățunaș (1717, Laczumnash);

Instituții școlare: Școala cu clasele I-VIII: Jamu Mare; cu clasele I-IV: Clopodia, Ferendia; Grădinițe cu program normal: Jamu Mare și Clopodia;

Instituții sanitare: Cabinete medicale: Jamu Mare (două); Farmacie umană: Jamu Mare; Cabinet sanitar-veterinar: Jamu Mare; Farmacie veterinară: Jamu Mare;

Instituții culturale: Cămine culturale: Jamu Mare, Clopodia, Ferendia, Gherman și Lățunaș; Biblioteca: Jamu Mare (1974);

Biserici: Biserici ortodoxe române: Jamu Mare (1926), Clopodia (1937), Ferendia (1950), Gherman (1930) și Lățunaș (1926);

Biserici romano-catolice: Jamu Mare (1834) și Clopodia (1990); Biserici greco-catolice:

Jamu Mare (2004), Clopodia (1991) și Lățunaș (1990); Biserici baptiste: Jamu Mare (1929), Clopodia, Ferendia (1920) și Lățunaș (1929);

Biserica adventistă Jamu Mare (2004); Biserica reformată, Clopodia; Biserica nazarineană, Gherman (1992);

Ruga: Jamu Mare (Sfintele Paști), Gherman (Înălțarea Domnului), Clopodia (Rusalii), Lățunaș (27 iulie), Ferendia (15 august - Sfânta Maria Mare);

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI JAMU MARE

Filipiac Valeriu	primar	Lupu Petru, consilier	PNL
Belea Sandu	viceprimar	Malița Daniela-Livia, consilier	PSD
Barbeș Nicolae, consilier	PNL	Novac Nicolae, consilier	PDL
Danu Ștefan-Radu, consilier	PDL	Selegean Titus, consilier	PDL
Docna Gabriel, consilier	PNL	Sporea Gheorghe, consilier	PSD
Drăgăliță Gheorghe-Vasile, consilier	PNL	Tincu Ioan, consilier	PNL
Leu Gheorghe, consilier	PNL	Zamfor Constantin, consilier	PNL

JAMU MARE

CAPELA DIN FERENDIA

Vasile Marcu s-a născut la 14 octombrie 1844 și a fost unul dintre locuitorii înstăriți din satul Ferendia. Tatăl său era cioban, avea numeroase oi și a cumpărat în localitate peste o sută de hectare de pământ. Vasile a învățat de mic să fie econom. Nu risipea banii, iar la maturitate și-a depus agoniseala la o bancă din orașul cel mai apropiat de Ferendia, Vârșeț (banca „Luceafărul”), dar și la banca din Bocșa Montană și la cea din Moritfeld (Măureni). Vasile Marcu se însoară la vârsta de 22 de ani cu Eva (născută Leu). Cei doi nu iubeau huzurul. Aveau în schimb mare credință în Dumnezeu. În memoria părinților, Vasile și Eva Marcu vor ridica, la anul 1898, în cimitirul din localitate, o capelă care va primi hramul Sfintei Cuvioasa Parascheva (cunoscută în popor și ca **Sfânta Vineri**). Prin testament, Vasile Marcu lasă jumătate din banii obținuți din administrarea depozitelor sale bancare pentru întreținerea capelei și pentru înființarea Fundației „Vasa și Eva Marcu”. O sumă importantă de bani era atribuită Consistoriului Diecezan din Caransebeș în vederea acordării de burse tinerilor ortodocși săraci. După anul 1918 (anul morții sale) comunitatea i-a respectat dorințele cu strictețe: la capelă s-au ținut slujbe anuale în cinstea Cuvioasei Parascheva și din patru în patru ani se făceau slujbe de pomenire și se împărțea colivă. După venirea la putere a regimului comunist pământul care a aparținut familiei Marcu a fost confiscat, capela a fost profanată, mormintele ctitorilor la fel, iar picturile murale au fost șterse de ploi, parte din ele degradându-se în totalitate.

GAZETA PLUGARILOR

În perioada interbelică a secolului XX, viața culturală din satele bănățene era una intensă. Prin tre reușite s-a numărat și fondarea de reviste sătești care au funcționat neîntrerupt ani buni. Este vorba și de gazeta „**Cuvântul Satelor**”, cu apariție săptămânală, tipărită la Lugoj la Tipografia Națională. Dintre fondatorii „Cuvântului Satelor” mulți au fost paori din satul Clopodia, și anume **Gheorghe Meilă**, plugar fruntaș, **Petre Zestreanu**, plugar, membru în Camera Agricolă din Timișoara sau **Ilie Buna**, plugar fruntaș (tatăl profesorului **Ioan Buna**, dascăl la Liceul din Deta, apoi la Timișoara).

Din aceleași locuri, din Ferendia, au plecat

spre capitala Banatului, Timișoara, frații **Valentin Sămânță** și **Marcel Sămânță**, doi gazetari remarcabili. Valentin, un fin prozator, a ajuns ziarist la cotidianul „Timișoara”, apoi adjunct de șef de redacție la „Realitatea bănățeană”, mai târziu la „Bănățeanul”. A scris împreună cu **Viorel Marineasa** și **Daniel Vighi** volumul „**Deportarea în Bărăgan. Destine, documente, reportaje**” (1996), iar împreună cu **Dan Coclaci**, culegerea de reportaje „**Lucruri și ființe despre care nu știm nimic**”. **Marcel Sămânță**, fratele cel mare, poetul, este ziarist, șef de departament la cotidianul „Renașterea bănățeană”.

CHIPAROSUL DE BALTĂ

Pe marginea lacului aflat în parcul Conacului Petala a crescut un exemplar uriaș de chiparos de baltă, de aproape 20 de metri înălțime și cu un diametru de 100 de centimetri. Din lac a scos la suprafață o pădure de țepușe și rădăcini, plămâni prin care plantele respiră în regiunile mlăștinoase și lacustre. Chiparosul de baltă din Clopodia (arbore cu

frunze de un verde crud și cu scoarța roșiatică la maturitate) s-a adaptat perfect condițiilor climaterice ale locului, numeroasele lui rădăcini crescute vertical și care ies din apă la aerisire „adunând” oxigenul necesar plantei.

JAMU MARE

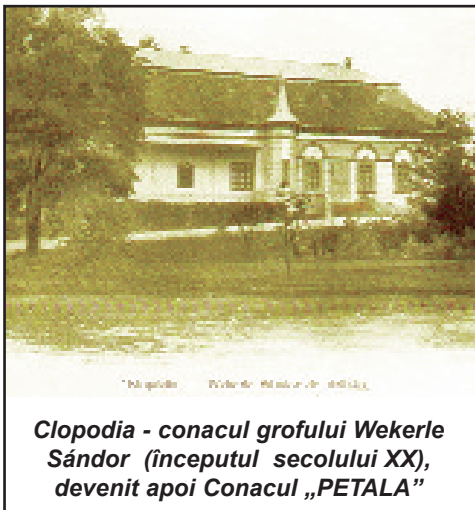
DOMENIUL CLOPEDIA, CONACUL „PETALA”

Domeniul Clopodia, cu pădure, conac și cu parcul din jur, a aparținut unui prim-ministru maghiar, **Sándor Wekerle**. Acesta din urmă a fost de două ori șef de guvern (liberal) al Ungariei, din 17 noiembrie 1892 până la 1 ianuarie 1895 și între 20 august 1917 - 31 octombrie 1918. Actele vremii arată că Wekerle avea în Clopodia 925 de jugăre, dintre care 870 jugăre teren arabil, 34 de fâneață și 21 de pășune. Prin Legea Agrară din anul 1922 dată de Guvernul României Mari, groful a fost expropriat de pământurile deținute la Clopodia, el fiind considerat **absenteist** pentru că nu a locuit în țară între 1 decembrie 1918 și 23 martie 1921, după cum cerea legea românească de atunci. La fel s-a întâmplat și cu Josif Manyil din Ferendia, expropriat pentru că a locuit în acea perioadă la Franzfeld, în Regatul Sârbo-Croat-Sloven, așa cum s-a întâmplat și cu mulți alți proprie-

tari absenteiști din Banat.

După unirea Banatului cu România, conacul fostului prim-ministru Wekerle a ajuns în posesia generalului **Vintilă Petala**, fost ministru al apărării în perioada interbelică, dar și însărcinat cu afaceri al Regatului României în Mexic. Generalul a stat multă vreme la Clopodia, mai ales în ultimii săi ani de viață, locuind împreună cu fiica și ginerele său, Octavian Furlugeanu, în conacul construit la anul 1840 (declarat astăzi monument istoric). Vintilă Petala nu a fost doar om politic, diplomat și general, activitatea sa a fost legată și de masoneria română interbelică. În luna iunie 1948 (se proclamase deja Republica Populară Română), masoneria intră „în adormire”, încetându-și atunci activitatea. O reprezentanță a Marii Loje Naționale Române a funcționat însă la Paris sub obediința Marii Loje din Franța, sub forma a două ateliere: România Unită, condusă de **Jean Pangal**, și La Chaine d'Union, creată de **Vintilă Petala**.

Conacul Petala avea un parc bine îngrijit, era și un mic lac acolo, dar autoritățile comuniste au decis astuparea lui cu pământ. După naționalizare, în anul 1951, generalul Vintilă Petala părăsește Clopodia. Despre ginerele său se spune că a ajuns în Marea Britanie, iar despre general că ar fi murit în județul Caraș-Severin. Conacul Petala și parcul aferent au fost retrocedate în anul 2006 strănepotei generalului, Marie-Rose Mociorniță, care l-a vândut unor localnici. Membrii Comisiei județene Timiș de Fond Funciar au aprobat în toamna anului 2006 retrocedarea către familia Mociorniță (reprezentată tot de Marie Rose) a 168,6 hectare de pădure în localitatea Jamu Mare.

Clopodia - conacul grofului Wekerle Sándor (începutul secolului XX), devenit apoi Conacul „PETALA”

IOACHIM MILOIA,
PICTOR ȘI CERCETĂTOR

S-a născut la 3 mai, anul 1897, în Ferendia, ca fiu al învățătorului Achim și al Mariei (născută Popescu). A urmat cursurile Liceului din Caransebeș (coleg de școală cu Petru Talpeș, viitorul procuror șef al Parchetului din Timișoara, și cu istoricul Constantin Daicoviciu). Absolvă Institutul Teologic-Pedagogic din Caransebeș în anul 1919. Între 1919-1920 a studiat la București la Facultatea de Litere, urmând și cursurile Academiei de Arte. Devine student la Școala de Belle Arte și la Facultatea de Litere și

JAMU MARE

Filologie a Universității din Roma. În anul 1924 a susținut doctoratul în istoria artelor, cu tema: „Curentul goticului internațional și frații Lorenzo și Jacopo Salimbeni din San Severino”. În anul 1927 a obținut și titlul de doctor în litere și filosofie, cu lucrarea „Legenda crucii în literatura și arta medievală”. Predă la Școala Normală de Învățători din Timișoara. Este numit mai târziu director al Muzeului Banatului. Aici pune bazele revistei „Analele Banatului”, în care a și publicat articole și studii de mare valoare. Este ales președinte al Societății de Istorie și Arheologie din Timișoara. Ajunge asistent la Școala Politehnică. Militează pentru înființarea Arhivelor Statului Timișoara.

Ioachim Miloia este văzut de scriitorul și biograful său **Aurel Turcuș** ca un cercetător care a făcut temeinice studii istorice și arheologice în Banat, a investigat biserici și mănăstiri, a cercetat bisericile din lemn din Timiș și Caraș, a scris despre ele, a renovat pictura și iconostasul multor lăcașuri de cult bănățene și a pictat altele. Împreună cu pictorul bănățean Catul Bogdan, Miloia a pictat interiorul bisericii ortodoxe cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din cartierul Iosefin, între anii 1935-1936. Lui trebuie să îi mulțumim pentru pictura din cupola centrală (Pantocratorul), bolta semicilindrică spre altar și icoanele de pe iconostas, lucrare iconografică despre care un alt biograf al său, sculptorul și criticul de artă **Ștefan Gomboșiu**, aprecia astfel: „Fresca bisericii din Timișoara - Iosefin pune în evidență talentul său, situându-l în rândul pictorilor de largi concepții”.

Ioachim Miloia trece la cele veșnice la 25 martie 1940. Este înmormântat la Timișoara, în cimitirul de pe strada Cosminului.

DR. HORTENSIA IONIȚĂ

Profesor universitar **dr. Hortensia Ioniță** s-a născut în 5 mai 1950 la Lățunaș. A absolvit Institutul de Medicină Generală în anul 1975. Medic de medicină internă la Centrul de Igienă și Sănătate Publică Timișoara. Din anul 1978, asistent universitar la UMF Timișoara. Șef de lucrări la disciplina de Hematologie (1992), conferențiar (1995) și profesor universitar (1998). Din 1981 este medic principal în specialitatea Medicină Internă. Medic primar gradul III în specialitatea Hematologie clinică (1991). Medic primar gradul III în specialitatea Medicină Internă (1992). Șef al disciplinei de Hematologie (1992). Șef secție la Clinica de Hematologie la Spitalul Municipal Timișoara (1993). În 1994 înființează un Laborator de Hematologie. Profesor și șef al disciplinei de Hematologie a Spitalului

Municipal Timișoara. A participat la numeroase manifestări naționale și internaționale. Membră în comisia de Hematologie - Hemobiologie a Ministerului Sănătății. Coordonatorul Programului Oncologic al județului Timiș, membru în comisia de specialități medicale a colegiului medical din județul Timiș. Secretar științific la Facultatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș”. Președinta Societății Științifice de Hematologie din cadrul Asociației Științifice Timișoara Medicală. Membru în comitetul de conducere al Societății Române de Hematologie București. Membru al Societății de Imunologie și Gastroenterologie Timișoara și al Societății Internaționale de Hematologie experimentată (New York 1997), al Societății Europene de Hematologie (1998) și al Societății Internaționale de Laborator clinic (1999) etc.

FOTO DOCUMENT:

Conacul din Lățunaș al baronului Ivan Sztobjanovic - înc. sec. al XX-lea

